

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

W dniach 11-12 października 2018 r. Związek Rzemiosła Polskiego zorganizował spotkanie konsultacyjne w sprawie zmian w prawie oświatowym, z udziałem przedstawicieli izb rzemieślniczych z całego kraju, zrzeszonych w Związku i reprezentujących środowisko rzemieślników – pracodawców. Spotkanie to potwierdziło krytyczną opinię organizacji rzemiosła na temat kolejnej odsłony proponowanych zmian w prawie oświatowym, czego wyrazem jest niniejsze stanowisko.

STANOWISKO RZEMIOSŁA POLSKIEGO

Rzemiosło nie akceptuje sprzecznego z duchem dialogu społecznego sposobu procedowania zmian w prawie oświatowym (tj. procesu legislacyjnego dotyczącego ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw – dalej zwanej w tekście ustawą zmieniającą).

Projekt ustawy zmieniającej zawiera, między innymi, nie skonsultowane ze środowiskiem rzemieślniczym propozycje rozwiązań, które godzą w istotę przygotowania zawodowego w rzemiośle.

Rzemiosło apeluje o odstąpienie od dalszego procedowania szkodliwych społecznie zmian dotyczących rzemieślniczego przygotowania zawodowego.

Poniżej przedkładamy argumenty, które przedstawiają istotę problemu, licząc, że staną się przedmiotem refleksji wszystkich interesariuszy, którzy w nowoczesnym rzemiośle widzą partnera dla przemysłu, a nie niepotrzebny relikwyt przeszłości, dla których ważny jest równomierny rozwój gospodarczy Polski, - prosimy o poparcie.

- 1) Jesteśmy przeciwni wprowadzeniu kolejnych obciążeń dla pracodawców zaangażowanych w przygotowanie zawodowe – w postaci obowiązku zawierania dodatkowych (w stosunku do umowy o pracę z młodocianym pracownikiem) porozumień z dyrektorem szkoły – jako trzecią (!) stroną umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego (patrz dodatkowy art. 120a w ustawie o systemie oświaty). Wprowadzenie takiego rozwiązania burzy dotychczasowy porządek prawny, wedle którego umowa o pracę zawierana jest tylko pomiędzy dwoma stronami – zgodnie z ustawą Kodeks pracy. Nadzór nad procesem kształcenia praktycznego jest już uregulowany i realizowany przez organizacje rzemiosła (patrz: ustawa o rzemiośle), a w określonych przypadkach także przez Ochotnicze Hufce Pracy. Dodatkowe konsultacje prawne, niezbędne przy nowej trójstronnej formule: pracodawca – młodociany – dyrektor szkoły, spotkania uzgodnieniowe stron, przejazdy i inne utrudnienia - to niczym nie uzasadnione obciążenia, które będą zniechęcać małych pracodawców do angażowania się w przygotowanie zawodowe młodocianych oparte o umowę o pracę, pomimo że w tej formie najlepiej przygotowuje się wszechstronnych pracowników do wejścia na rynek pracy. Kodeks pracy i prawo oświatowe już dziś narzucają skrupulatne prowadzenie dokumentacji pracowniczej młodocianego; dokładanie kolejnych niepotrzebnych obowiązków jest złą zmianą.
- 2) Istotnym elementem rzemieślniczego przygotowania zawodowego jest egzamin czeladniczy; nie powinien być sztucznie zastępowany przez egzamin potwierdzający

kwalifikację, przeprowadzany przez inną instytucję niż izba rzemieślnicza (w ustawie zmieniającej nazwano go „egzaminem zawodowym”). Przygotowanie zawodowe jest skuteczną formą przygotowania młodych ludzi do aktywności zawodowej oraz rozwijania indywidualnych talentów. Egzamin na tytuł zawodowy czeladnika sprawdza wiedzę, umiejętności i kompetencje w możliwie pełnym zakresie całego zawodu – zakłada się bowiem, że docelowo absolwent rzemieślniczego przygotowania zawodowego szykowany jest do bycia wykwalifikowanym przedsiębiorcą (rzemieślnikiem) lub samodzielnym pracownikiem, a niekoniecznie do wykonywania wąsko specjalistycznych czynności w przemyśle.

- 3) Izby rzemieślnicze zgodnie z ustawą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji są instytucjami certyfikującymi a Związek Rzemiosła Polskiego instytucją zewnętrznego zapewniania jakości. Egzaminy czeladnicze są powszechnie uznanymi na Świecie egzaminami państwowymi, które podlegają procedurze legalizacji zgodnie z Konwencją haską z 1963 roku i – od 2012 roku, są wyposażane w suplementy Europass. Warto wskazać, że świadectwo czeladnicze, podobnie jak dyplom mistrzowski, od ponad 700 lat nieustannie zapewnia posiadaczom wiarygodność i rozpoznawalność na europejskim rynku pracy. Tytuł zawodowy czeladnika jest czytelny dla przeciętnego odbiorcy w wielu krajach europejskich, w przeciwieństwie do innych typowo krajowych dowodów kwalifikacji. I z tego także powodu powinien być trwale powiązany z rzemieślniczym przygotowaniem zawodowym.
- 4) Egzamin czeladniczy jest efektywną formą walidacji kwalifikacji uczniów – pracowników młodocianych. Przyszły czeladnik jest egzaminowany z teorii nie tylko w formie pisemnej (test), ale także ustnej, co – w połączeniu z pogłębionym i odpowiednio trwającym egzaminem praktycznym (do 24 godzin, tj. 3 x 8h) - stanowi o wysokiej jakości i efektywności procesu walidacji kwalifikacji zawodowych. To skłania do zwiększania integralności przygotowania zawodowego w rzemiośle, którego zakończeniem jest, i powinno tak pozostać egzamin czeladniczy.
- 5) Komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych, przed którymi wyłącznie zdawane są egzaminy czeladnicze, odznaczają się elastycznością, co odpowiada na potrzeby uczniów, którzy nie zawsze zdają egzamin w pierwszym wyznaczonym terminie. Egzaminy czeladnicze mogą być przeprowadzane przez cały rok – z zachowaniem dwutygodniowego terminu zgłoszeń. Podkreślić przy tym należy, że opłaty egzaminacyjne w OKE są tylko dlatego niższe niż w izbach rzemieślniczych, gdyż są *de facto* subsydiowane przez Państwo, a więc z naszych wspólnych podatków. Realnie, bez dofinansowania ze strony Państwa, - nie byłoby możliwości opłacenia za 170 zł wynajmu pomieszczeń, zakupu materiałów egzaminacyjnych i zapewnienia wynagrodzenia kilku egzaminatorom. Niestety, projekt ustawy zmieniającej, złożony w pośpiechu do Laski Marszałkowskiej, bez odpowiedniego uzasadnienia, bo nie podparto go oceną skutków finansowych, dla budżetu państwa proponowanej, wynikających ze zwiększenia liczby egzaminów finansowanych ze środków publicznych.
- 6) Często podnoszony jest problem braku pracodawców do pełnienia funkcji egzaminatora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Tymczasem, rzemiosło ma w swojej pieczy ponad 8 tysięcy egzaminatorów przygotowanych do przeprowadzania czeladniczych i mistrzowskich egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodach, których koszty

obsługi merytorycznej i organizacyjnej są finansowane z opłat pobieranych przez izby rzemieślnicze, co oznacza, że kosztami tymi nie jest obciążony budżet. Tym bardziej więc dziwi dążenie do zastępowania egzaminu czeladniczego egzaminem zawodowym.

Wnosimy o rezygnację w toku dalszych prac legislacyjnych z następujących rozwiązań zapisanych w ustawie zmieniającej (druk sejmowy nr 2861):

- 1) Zmiana w ustawie o systemie oświaty (druk 2861, str. 100, art. 44 zzzb.) – w ust. 3, wskazującym kto może przystąpić do egzaminu zawodowego;
- dodano dodatkowy pkt. 2) o treści: „*mogą przystąpić uczniowie branżowych szkół I stopnia będący młodocianymi pracownikami zatrudnionymi w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem,*”**

Tego zapisu nie było, ani w obowiązujących przepisach (w odniesieniu do zasadniczej szkoły zawodowej), ani w czerwcowej wersji projektu ustawy zmieniającej. Jego przyjęcie będzie oznaczało, że choć przygotowanie zawodowe jest realizowane u rzemieślnika to nie musi się ono zakończyć egzaminem czeladniczym. Biorąc pod uwagę, że jest to jeden z wyróżników rzemieślniczego przygotowania zawodowego oceniamy jako szkodliwe rozwiązanie, które prowadzi do nieporozumień w relacji pracodawca-rzemieślnik, uczeń, dyrektor szkoły.

ZRP apeluje o odstąpienie od wskazanej zmiany.

- 2) W ustawie Prawo oświatowe wprowadzono nowy art. 120a (druk 2861, str. 38) - zobowiązujący pracodawców zatrudniających młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego, kierowanych na dokończanie do szkoły branżowej I-go stopnia – do dokonania ustaleń z dyrektorem szkoły, stanowiących załącznik do umowy o pracę; w brzmieniu:**

„Art. 120a. 1. Pracodawca zatrudniający młodocianych w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu, kierujący ich na dokończanie teoretyczne do branżowej szkoły I stopnia zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 191 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustala z dyrektorem szkoły:

- 1) zakres kształcenia zawodowego zapewnianego przez szkołę i pracodawcę, wynikający z programu nauczania zawodu;
- 2) liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawcy;
- 3) sposób monitorowania przez każdą ze stron realizacji programu nauczania zawodu.

2. Ustalenia, o których mowa w ust. 1, stanowią załącznik do umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu.”;

W ocenie środowiska rzemieślników zapisy rozporządzenia Rady Ministrów, dotyczące zatrudniania młodocianych pracowników, w sposób jednoznaczny łączą zobowiązania pracodawcy i szkoły do organizacji kształcenia teoretycznego w szkole i praktycznego u pracodawców, a wymiar czasu przeznaczanego na kształcenie jest określony poprzez ustalone przez resort edukacji: podstawę programową kształcenia i ramowe

plany nauczania. Jesteśmy przeciwni kolejnego obciążenia pracodawcy, który decyduje się na dodatkowe zadanie jakim jest szkolenie praktyczne.

ZRP apeluje o wycofanie proponowanej zmiany i pozostanie przy stosowaniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów w aktualnym brzmieniu.

3) W art. 122 ustawy Prawo oświatowe (druk 2861, str. 42), dotyczącym dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego pracownika, wprowadzono zmianę ust.1 (nie było jej w opiniowanej przez ZRP treści czerwcowego projektu ustawy zmieniającej): „ pkt. 2 otrzymuje brzmienie:

„2) młodociany pracownik ukończył naukę zawodu i zdał:

*a) w przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem – egzamin czeladniczy zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 1989r. o rzemiośle (Dz. U. z 2018 poz. 1267), **lub egzamin zawodowy,***

b) w przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem – egzamin zawodowy;”

Celem rzemieślniczego przygotowania zawodowego jest m.in. uzyskanie kwalifikacji czeladnika. Dlatego, jeśli dochodzi do wyboru nauki zawodu u rzemieślnika to powinna być ona zakończona egzaminem czeladniczym. Dodanie w w/w zapisie słów: „lub egzamin zawodowy” jest oczywistym utrwaleniem kierowania uczniów z rzemiosła na egzaminy zawodowe organizowane przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oraz wykorzystywania tego zapisu przez tych dyrektorów szkół, którzy kierują się nie tyle szansami ucznia na rynku pracy ile doraźnymi kwestiami organizacyjnymi szkoły.

ZRP ocenia jako złe rozwiązanie, które utrwała deprecjację pozycji pracodawcy rzemieślnika w procesie kształcenia zawodowego i apeluje o wycofanie wskazanych propozycji zmian ustawowych.

****

Jednocześnie Rzemiosło docenia otwartość Ministra Przedsiębiorczości i Technologii, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju na etapie konsultacji publicznych projektu ustawy Prawo oświatowe z czerwca 2018.

Warszawa, 12.10.2018 roku

/-/ Jan Gogolewski

Prezes Związku Rzemiosła Polskiego